

O planinskih arhivih

Tematika, ki smo se je tokrat lotili v temi meseca, je morda dolgočasna, toda ali se vedamo, kako zlata vredna je za slovensko planinstvo in njeno zgodovino planinska zapuščina? Nisem najbolj prepričan, moje izkušnje namreč niso najboljše. Sicer nisem poznavalec tega področja, vendar sem na lastni koži doživel več primerov ne najboljšega odnosa do tega.

Pred časom sem bil ob prevzemu neke planinske funkcije neprijetno presenečen, ko so mi v roke porinili prazen list papirja in želeli, da podpišem prevzem dokumentacije in osnovnih sredstev. Tako malo po domače. Hm, kje pa je vse tisto, kar naj bi podpisal? A tako se to dela? Kje so arhiv, dokumentacija, zapisniki, fotografsko gradivo, CD-ji, notesniki, fotoaparati in kaj jaz vem kaj še? V neki drugi planinski srenji smo imeli kar ostro razpravo o vračilu stare dokumentacije, ki jo je imel doma

Stara Vodnikova kočica na Velem polju (Vir: Planinski album, SPD, 1923)

eden od naših članov, ki je pisal zgodovino. Ko je bila napisana, smo pač hoteli, da bi gradivo vrnil. Ni šlo zlahka. To utegne biti problem. Tu ni dileme, kaj je last posameznika in kaj organizacije. Saj veste, nekomu posodiš knjigo, pozabiš si zapisati, komu, on pa jo pozabi vrniti ... V planinskih krogih včasih poslušam očitke, kako imajo nekateri posamezniki veliko planinskega gradiva, ki bi sicer moralo biti pri lastniku. Dobili so ga pri opravljanju pomembnih funkcij v planinski organizaciji. Takrat so imeli veliko dokumentacije pri sebi doma, saj je tako lažje delati, vendar so jo kasneje, ko niso imeli več funkcije, pač »pozabili« vrniti. Zdi se mi, da je tega kar precej.

Arhiv Vestnika ni ravno zgleden, čeprav ima za sabo več kot stoletno delovanje. Veliko arhiva je pogorelo v požaru na Zvezi leta 1958. V pisarni je nekaj administrativne dokumentacije, v knjižnici pa vsi stari letniki Vestnika. Lani je generalni sekretar med pospravljanjem presenetljivo našel zaprašeno mapo s celo vrsto starih, večinoma črno-belih fotografij, označenih s »PV«,

in še drugo dokumentacijo. Odlično gradivo, zlata vredno! Iz časov urednika Krišlja. Z veseljem smo jo prevzeli in jo bomo ohranili zanamcem. Kdo ve, kje je še kaj podobnega? Lani me je poklical hribovski kolega, naj grem pogledat v antikvariat, kjer je nekaj rezerviral zame. Našel sem star album *Slovensko planinsko društvo, 1893–1923*. Odlično! Takoj sem ga vzel za Zvezin planinski arhiv.

Dober zgled sem doživel, ko sem pisal zgodovino za spletno stran PD Ljubljana Matica. Pri društvu so me usmerili na Zgodovinski arhiv Ljubljana, kjer je shranjena vsa njihova stara dokumentacija. Lahko dostopno in tam že vedo, kako je treba ravnati s takimi arhivi. Tako bi lahko delali tudi drugi. Še drug primer: pred časom mi je prijatelj, ki mu je umrla mama, znana slovenska pisateljica, povedal, da bo ves njen arhiv oddal v podoben arhiv v Mariboru. Tako jim je svetovala Slavica (glej uvodnik), ki je bila takrat zraven in strokovno obvlada zadevo. Spet pohvalno.

Predpostavimo, da bi se kdo lotil pisanja slovenske planinske enciklopedije. Kje bi iskal in dobil podatke? Bi mu jih sploh uspelo

dobiti? Ali pa pisci vodnikov, ki za pisanje potrebujejo gradivo? Kako je za to poskrbljeno danes? S temo meseca smo hoteli opozoriti na problem, morda nakazati rešitve. Od arhiva do muzeja ni daleč, zato pišemo tudi o tem. Za planinski arhiv in muzej bi bilo izredno pomembno, da bi poskrbeli za planinske arhive pomembnih posameznikov ob njihovem slovesu. Seveda je to pravica njihovih družin, vendar bi se mi lahko vsaj pozanimali. Za planinstvo bi bili arhivi nekaterih posameznikov še kako dobrodošli. Zame je osrednjega pomena zavedati se problema. Predstavniki organizacije, funkcionarji (predsedniki, tajniki društev, strokovnih služb ...) bi se morali zavedati svoje odgovornosti v tej zvezi ter ločiti, kaj pripada organizaciji in kaj je njihovo.

V uredništvu od leta 2001 shranjujemo vso pošto, dopise, prispevke, fotografsko gradivo (ki je vedno bolj digitalno) v kleti PZS. Vsako leto je bolj polna. Sicer je še vedno klet, vendar bolje kot nič! Doma imam le osebne zadeve, dopisovanje s kolegi uredniki in podobno. Ko bom predajal posle nasledniku, mi torej ne bo nerodno.

Vladimir Habjan

Na vrhu Kepe (Vir: Planinski album, SPD, 1923)

